

In the Supreme Court of South Africa In die Hooggeregshof van Suid-Afrika

(_____
DIVISION)
AFDELING).

APPEAL IN CRIMINAL CASE.
APPEL IN STRAFSAAK.

CAPITAL

JULIUS CHANZA

Appellant.

versus/teen

DIE STAAT.

Respondent.

Appellant's Attorney
Prokureur van Appellant

Respondent's Attorney
Prokureur van Respondent

E. J. Angdom

Appellant's Advocate
Advokaat van Appellant

A. C. Billiers

Respondent's Advocate
Advokaat van Respondent

b. J. Angdom

Set down for hearing on:—
Op die rol geplaas vir verhoor op:

Maandag 2 Nov. 1959.

4 b. 7. ~~10~~

Forum: Beyers, van Blerk et O Thompson.

b. A. Y.

Parte a: Wouderdag 19 November 1959

Appel word van die
hand geneem.

J. J. van Rensburg
L. J. van Rensburg

IN DIE HOOGGEREGSHOF VAN SUID-AFRIKA

(Appélafdeling)

Insake:

JULIUS CHANZA

Appellant

en

DIE KROON

Respondent

Coram: Beyers, van Blerk et Ogilvie Thompson, A.R.R.

Verhoordatum: 2 November, 1959. Lêweringsdatum: 18 - 11 - 1959

U I T S P R A A K

BEYERS A.R.:—

Die appellant is in die Kaapse Provinsiale Afdeling deur Regter van WYK en assessore aan moord skuldig bevind en tot die dood veroordeel.

Ten tye van haar dood op die 30ste Julie 1956 was die oorledene, Anna, die enigste bediende in die huis van Mnr. en Mevr. Oosthuizen op die plaas Cyrus, naby Kraai-fontein. Die appellant was die enigste arbeider op die plaas. Hy en Anna het in een kamer gewoon. Ofskoon hy dit ontken het, het hy en Anna soos man en vrou daar gewoon. Een van die getuies wat dit bevestig is Christina. Volgens die getuienis wat namens die Staat aangevoer is het Christina, die oorledene op die Vrydag-aand voor haar dood - sy is op die Maandag oorlede - besoek -

en/.....

en saam met haar bier gedrink. Sy het dronk geword en aan die slaap geraak. Toe sy wakker word het sy gevind dat die appellant besig was om met haar gemeenskap te hou. Anna het haar hieroor vererg en het die volgende dag die huis verlaat en saam met Christina gaan woon. Die appellant was hieroor ontevrede. Hy het Anna opgespoor maar sy het geweier om saam met hom na Mnr. Oosthuizen se plaas terug te gaan. Hy het toe by die polisie gaan hulp seek. Op Sondagmiddag het hy vir Serst. Visser ^{gese} dat hy van die plaas af moet weggaan maar dat Anna weier om saam met hom te gaan. Maandag oggend het hy weer met konst. Bischoff daaroor gepraat. Hy is toe van die polisiekantoor na Mnr. Oosthuizen se plaas. Op pad daarheen het hy verby die huis van Florrie Jantjie gegaan. Hy het vir haar gevra of sy nie sy "vrou" gesien het nie.

Mev. Oosthuizen sê dat sy omstreeks 10.30 die Maandag oggend besig was om vir ^{haar} man tee te maak. Sy sien toe dat die appellant daar buite staan. Hy het met Anna gepraat en het "gebare gemaak met sy hande en arms, en dit het ge-lyk of hy kwaad was." Die appellant is toe daarvandaan na Mnr. Oosthuizen waar hy in die tuin digby appellant se kamer gewerk het. Mnr. Oosthuizen sê dat die appellant om 7 v.m. daar moes gewees het. Aangesien dit elke Maandag oggend die geval was dat die appellant óf laat óf gladnie opdaag nie, het hy maar besluit

om/.....

om van die appellant ontslae te raak, en het vir hom gesê dat hy moet trap. Met dié, het sy vrou met die tee daar aangekom, en terwyl hy dit gedrink het en met haar gesels het, het hy gesien dat die appellant, ^{wat} ~~wie~~ na sy kamer gegaan het, uit die ~~kamer~~ kom met 'n bondel onder sy arm. Die appellant het agter om die kamer gegaan en in die bosse verdwyn, en dit is die laaste wat hy van hom gesien het. Toe kom daar twee meide daar van die huis se kant af - Lucy en Francina, wat gekom het om groente te koop. Mnr. Oosthuizen het vir hulle gesê dat hulle vir hom by die huis moet wag en hulle het toe weer in daardie rigting gestap. Kort daarna het Mev. Oosthuizen die teegoed gevat en is daarmee ook terug na die huis.

By die huis het Mev. Oosthuizen op 'n grusame toneel afgekom. Sy het Anna se lyk in die eetkamer gevind, waar sy op brutale wyse vermoor is. Haar kop was met 'n byl, wat langs haar op die vloer gelê het, oopgekloof. Mev. Oosthuizen het haar man geroep en die polisie is dadelik ^t onbied. Daar is toe na die appellant gesoek; hy het egter spoorloos verdwyn.

Vir meer as twee jaar is daar geen taal of tyding van die appellant ontvang nie.

In Januarie 1959 het die staatsge-

tuies/.....

-tules Mack Situli en Brown Cumbu hulle in Namaqualand bevind.
Hulle het, volgens hulle ^osetrie, soontoe gegaan om na 'n man te
soek wat van Cumbu se klere gesteel het. Dit is egter meer waar-
skynlik dat hulle ^{daarheen gegaan het om met} ~~daar was om~~ diamante te smokkel. Hulle het die
appellant op Koekenaap, in die huis van ene George, raakgeloop.
Daar het 'n gesprek tussen Situli, George en die appellant plaas-
gevind. George (wat sedertdien oorlede is) het vir hulle meegedeel dat sy vrou met 'n ander man weggeloop het. Hierop sou die
appellant vir hóm gesê het, waarom maak hy nie sy vrou dood nie,
en het toe vertel hoe hy sy vrou op Kraaifontein, naby die potte-
bakkery, met 'n byl doodgekap het. Cumbu vertel van 'n geleent-
heid toe die appellant 'n diamant aan hom gewys het. Hy het aan
die hand gedoen dat die appellant sy diamant in die Kaap moet
gaan verkoop. Die appellant sou toe geantwoord het dat hy nie
Kaap toe kon gaan nie omdat hy sy vrou by Kraaifontein met 'n
byl doodgekap het, en dat hulle hom daar seek. Mack Situli het
hierdie informasie aan Kraaifontein se polisie oorgedra, en
naturellespeurder Matheza is gestuur om die appellant te gaan
arresteer. Matheza het die appellant geken. Hy het hom op
VanRhynsdorp gearresteer en hom van die klagte teen hom verwit-
tig. Matheza getuig dat die appellant aan hom toe gesê het dat
hy so 'n persoon soos Anna nie geken het nie en dat hy ook nooit
by Kraaifontein was nie. Matheza sê dat hy verbaas was toe hy

dit/.....

1. Meeting of the Board of Directors, 1914

2. Report of the President, 1914

3. Report of the Secretary, 1914

4. Report of the Treasurer, 1914

5. Report of the Committee on Finance, 1914

6. Report of the Committee on Education, 1914

7. Report of the Committee on Research, 1914

8. Report of the Committee on Publications, 1914

9. Report of the Committee on Correspondence, 1914

10. Report of the Committee on Honorary Members, 1914

11. Report of the Committee on Life Members, 1914

12. Report of the Committee on Corresponding Members, 1914

13. Report of the Committee on Honorary Members, 1914

14. Report of the Committee on Life Members, 1914

15. Report of the Committee on Corresponding Members, 1914

16. Report of the Committee on Honorary Members, 1914

17. Report of the Committee on Life Members, 1914

18. Report of the Committee on Corresponding Members, 1914

19. Report of the Committee on Honorary Members, 1914

20. Report of the Committee on Life Members, 1914

21. Report of the Committee on Corresponding Members, 1914

22. Report of the Committee on Honorary Members, 1914

23. Report of the Committee on Life Members, 1914

dit hoor want dit was van Krasifontein af wat hy die appellant
geken het.

Die appellant se getuienis is kortg-
liks soos volg :

Hy ontken dat hy die Vrydagaand met Christina gemeenskap gehou
het. Hy was die aand gedrink en het gaan slaap. Anna het hom
wakker gemaak en vië hom gesê dat hy Christina huiستoe moet
neem. Hy wou nie opstaan nie en het geweier om dit te doen.

Christina se man het haar toe kom haal, en Anna het saam met hul-
le gegaan. As gevolg van Vrydagaand se gebeure het die meide ge-
kla by sy werkgewer, wat toe 'n rapport aan Serst. Visser gemaak
het. Serst. Visser het hom Saterdagmiddag kom haal en hy het die
naweek in die tronk deurgebring. Hy is Maandagoggend weer los-
gelaat. (Ek mag hier meld dat Serst. Visser ontken dat die appel-
lant te enige tyd opgesluit was : hy was wel Sondagmiddag en
Maandag oggend by die polisiekantoor, maar dit was in verband
met die klagte wat hy teen sy vrou gehad het). Van die polisie-
kantoor is hy na Mnr. Oosthuizen se plaas. Toe hy by die plaas
kom was Anna met die wasgoed besig. Hy het met haar gepraat en
gevra waar die baas is. Sy het gewys na die lande en gesê dat
die baas daar is. Hy het nie met haar 'n argument gehad nie. Hy
is toe na sy baas in die lande. Mnr. Oosthuizen het toe gesê
dat hy hom nie langer op die plaas wou hê nie omdat hy hom sleg

gedra/.....

gedra. Hy het gesê, "Pak jou goed dadelik en gaan weg. Ek gee "jou net vyf minute om te pak en weg te kom." Mnr. Oosthuizen is saam met hom tot by sy kamer, en hy het toe sy goed gepak en is daarmee weg. Hy het met die voetpadjie geloop wat weg van sy baas se huis na Florrie Jantjies se huis lei. Florrie was nie by haar huis nie, maar hy het haar sien aankom. Hy het vir haar toe kos gevra. Terwyl hy daar was het hy opgemerk dat die twee vrouens, Lucy en Francina, van die pottebakkerij af in die rigting van Mnr. Oosthuizen se plaas gaan. Daarvandaan is hy na Phisantekraal om daar werk te soek. Hy het nie daarin geslaag nie en het aangestap na Klipheuwel, waar hy op 'n trein geklim het. Uiteindelik het hy op Koekenaap werk gekry op die diamantdelwerye. Hy het in daardie omgewing, in die VanRhynsdorp distrik, gebly totdat hy gearresteer is. Hy ontken dat hy Mack Situli en Brown Cumbu vantevore gesien het, en dat hy aan hulle erken het dat hy sy vrou doodgemaak het. Hy ontken ook dat hy vir Matheza ges^e het dat hy nooit vir Anna geken het en dat hy nooit op Kraaifontein was nie.

Die verhoorhof het bevind dat die appellant met Florrie Jantjies gepraat het terwyl hy nog op pad was van die polisiestasie na die plaas, en nie nadat hy van die plaas af weggeja is nie. Florrie is daarvan oortuig dat hy dié

oggend/.....

The following information was obtained from the records of the [redacted] Department of the Interior, Bureau of Land Management, regarding the [redacted] land grant.

[The remainder of the page contains several lines of extremely faint, illegible text.]

oggend net een keer by haar huis was. Haar getuienis dat Lucy en Francina heelwat later as die appellant daar verby geëen het rym nie met hulle getuienis dat hulle die appellant daar gesien het terwyl hulle daar was nie. As hy net die eenkeer daar was dan moes dit by die geleentheid, waarvan Lucy en Francina praat, gewees het, d.w.s. omstreeks ^{10 v.m., en nie omstreeks} 9 v.m. soos Florrie gereken het nie. Florrie het klaarblyklik hier 'n fout begaan. Hierdie getuienis van die meide bots met die appellant se getuienis dat hy hulle gesien het nadat hy deur Mnr. Oosthuizen in die pad gestee is. Die betoog namens hom is dat die meide eers daarna na die plaas gegaan het, en Anna, wat toe nog geleef het, daar aangetref het : die appellant het die plaas toe reeds vaarwel gesê, en dus kon hy nie die moordenaar wees nie. Die verhoorhof het egter die getuienis van die meide aanvaar, en sy getuienis op hierdie belangrike aspek van die saak verwerp.

Die verhoorhof het bevind, na my mening tereg, dat die appellant en die oorledene as man en vrou in die een kamer geleef het; dat hy sy vrou gedurende die naweek gesoek het; dat hy selfs die polisie in verband met sy huishoudelike moeilikhede geraadpleeg het; dat hy kort voor haar dood 'n argument met die oorledene gehad het, en dat hy die tyd en die geleentheid gehad het om die moord te pleeg.

Die/.....

.....

.....

m

Die appellant se getuienis dat dit alles onwaar is, en dat hy gedurende die naweek opgesluit was, is deur die verhoorhof verwerp.

Volgens Mnr. Oosthuizen was die byl waarmee die moord gepleeg is dieselfde byl wat die appellant gereeld op die plaas gebruik het, en wat tot sy kennis in die trekkerwaaenhuis gebêre is. Die appellant se getuienis dat hy die byl nie ken nie is ook deur die verhoorhof verwerp.

Dit is nouliks denkbaar dat die appellant, na al die moeite wat hy gedurende die naweek gedoen het, van die plaas sou weg gaan sonder om weereens met sy vrou te gaan praat. Die verhoorhof het die afleiding gemaak dat hy haar wel weer gaan sien het, na nadat hy ontslaan is, en dat hy die moord toe gepleeg het, d.w.s. gedurende die tyd wat Mnr. en Mev. Oosthuizen in die tuin was, en die oorledene alleen in die huis was.

Daar is geen aspek van die saak wat die verhoorhof in sy alomvattende uitspraak nie oorweeg het nie, en sy bevinding dat dit alleen die appellant, wat vertrouwd met die omstandighede was - en nie 'n onbekende persoon wat toevallig op die kritieke oomblik daar gekom het nie - wat die oorledene kon vermoor het, is na my mening ^{onaanvegbaar} ~~onmoontlik~~.

Die/.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Die verhoorhof het tot die gevolgtrekking gekom dat die appellant die misdaad gepleeg het op die omstandighedsgetuïenis waarna hierbo verwys is, en sonder om hom te beroep op die beweerde erkennings wat die appellant aan Situli en Cumbu sou maak het. Hierdie omstandighedsgetuïenis, tesame met die appellant se ontkenning aan Matheza dat hy die oorledene geken het en dat hy vantevore op Kraaifontein was, wat mynsinsiens 'n skuldige gewete openbaar, is ~~my~~ na my oordeel voldoende om die verhoorhof se bevinding te regverdig.

Die verhoorhof het, afgesien hiervan, die getuïenis van Situli en Cumbu deeglik oorweeg, en het bevind dat dit ook aanvaar moet word. In hierdie verband het die verhoorregter hom soos volg uitgeleat :

"Die hof se mening is dat as vir die comblik die afleiding wat die hof maak het ten opsigte van die omstandighedsgetuïenis nie in ag geneem word nie, dit wel gesê kan word dat dit baie waarskynlik is dat die getuïenis van hierdie twee sover dit die erkennings deur die beskuldigde maak betref, waar is.

As die hof die getuïenis as 'n/ geheel neem is die hof tevrede dat hulle getuïenis in verband met hierdie erkennings inderdaad waar is. "

Mnr. Cilliers, wat namens die appellant opgetree het, het aangevoer dat die bestaan van die beweerde konfessies bo redelike twyfel bewys moes gewees het, en

dat/.....

1. The first part of the document is a list of names and addresses of the members of the committee.

2. The second part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the secretary.

3. The third part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the treasurer.

4. The fourth part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the clerk.

5. The fifth part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the auditor.

6. The sixth part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the assessor.

7. The seventh part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the collector.

8. The eighth part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the recorder.

9. The ninth part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the clerk of the court.

10. The tenth part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the assessor of the court.

11. The eleventh part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the collector of the court.

12. The twelfth part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the recorder of the court.

13. The thirteenth part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the clerk of the court.

14. The fourteenth part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the assessor of the court.

15. The fifteenth part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the collector of the court.

16. The sixteenth part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the recorder of the court.

17. The seventeenth part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the clerk of the court.

18. The eighteenth part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the assessor of the court.

19. The nineteenth part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the collector of the court.

20. The twentieth part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the recorder of the court.

21. The twenty-first part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the clerk of the court.

22. The twenty-second part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the assessor of the court.

23. The twenty-third part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the collector of the court.

24. The twenty-fourth part is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of the recorder of the court.

dat dit onvoldoende was om te bevind dat hulle "baie waarskynlik" gemaak is. As hierdie deel van die uitspraak egter op die keper beskou word, is dit duidelik dat die hof nie gefouteer het nie. Dit het tot die slotsom gekom dat die getuienis "inderdaad waar is", en dat dit aanvaar moet word.

Die appél word bygevolg van die hand

gewys.

A. O. K. Beyers

Van Blerk, A.R. }
Ogilvie Thompson, A.R. } *Altemaar.*